

Kóstoljunk bele a tisztán linuxos irodába!

Néhány egyszerű, elegáns és gazdaságos módja annak, hogy munkaállomásainkat Linuxra állítsuk át.

François, csodálatos látványt nyújt ma az étterem! Menj, kérlek, még egyszer körbe, hogy minden munkaállomás rendelkezze-e a szükséges eszközökkel – szeretném, ha minden tökéletesen működne.

Bonsoir, mes amis, isten hozott Chez Marcelnél, a kitűnő Linux-konyha és a csodálatos borok otthonában! Foglaljatok helyet, és helyezétek magatokat kényelembe! François azonnal hozza a bort. Siess! Az 1999-es Chateaufort-du-Pape illeni fog az alkalomhoz.

Azok számára, akik egy ideje látogatják már éttermünket, biztos örömet okoz az a tény, hogy számos vállalat (és magánszemély) keres más választási lehetőséget jelenlegi asztali operációs rendszere helyett. A Linux a kézenfekvő megoldás, és az átálláshoz számos viszonylag fájdalommentes lehetőséget kínál. Sajnos az újabb Linux-rendszer-csomagok a KDE vagy Gnome futtatásával meglehetősen nagy erőforrásigényt támasztanak, sok vállalat pedig éppen a szerényebb PC-ken is működő rendszerek lehetőségét keresi. Szerencsére a Linux lehetőséget ad rá, hogy a munkaállomásokra csak a legszükségesebb összetevők kerüljenek, a munka nagy része pedig a nagy teljesítményű kiszolgálót terhelje.

A telepítésnek ezt a módját nevezik *vékony ügyfél modellnek*. Hogy pontosan milyen „vékony” lehet ez az ügyfél, az a választott megközelítéstől függ. Ha kitűnő alapanyagok széles választéka áll rendelkezésünkre, elvárható, hogy sokféleképpen lehessen elkészíteni a menüt. A friss homár megpárolva, vajöntettel és fokhagymával tálalva nyilvánvalóan kitűnő, de nem ez az egyetlen elkészítési módja. Ugyanez igaz arra, amit Linux-konyháinkban készítünk, ezúttal a vékony ügyfél megvalósítására. Az egyik megközelítés még a számítógép újratelepítését sem igényli.

A vékony ügyfél megvalósításának talán legegyszerűbb módja, ha a munkagép nem futtat ablakkezelőt, hanem azt a kiszolgálóról kapja. Nézzük ennek megoldását:

```
startx /usr/X11R6/bin/xterm
```

A kapott eredmény messze nem mondható érdekesnek. Egy dísztelen, öreg X-felületet kapunk, amiben semmi nem fut, csak az X-terminál, semmi ablakkezelés vagy ilyesmi. Mit lehet ezzel így kezdeni? Egy dolgot biztosan, az OpenSSH segítségével csatlakozni a kiszolgálónkhoz, az alábbi módon:

```
ssh -C -X -l user_name server_name
```

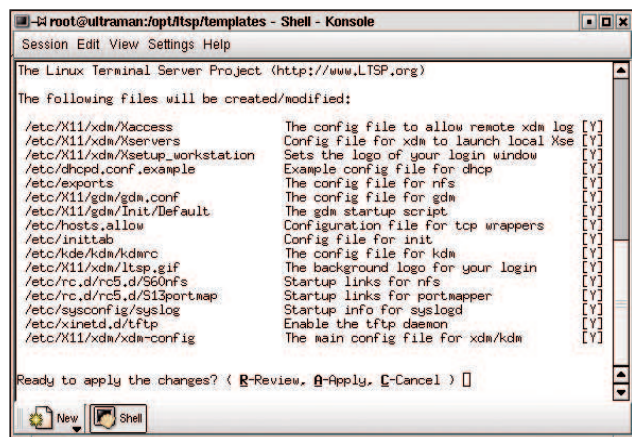
A -C kapcsoló elindítja a biztonságos adatfolyam tömörítését, míg a -X lehetővé teszi az X-kérések továbbítását. Amint a parancssorban találjuk magunkat, már indíthatjuk is az asztalunkat a távoli gépen a startkde vagy wmaker vagy más általunk kedvelt asztal indítóparancsával. Hirtelen egy olyan grafikus asztali környezetben találjuk magunkat, ami a távoli kiszolgálón fut.

Megjegyzendő, hogy a kiszolgáló `/etc/ssh/sshd_config` fájljában

az X11-továbbítást engedélyezni kell, mielőtt a kiszolgáló az ügyfél kéréseit fogadná. A fájl megfelelő kapcsolójának beállítása az alábbi módon történik:

```
X11Forwarding yes
```

Ha meg kell változtatnunk a kapcsolót, az sshd újraindítása is szükséges lesz, amit az `service sshd restart` paranccsal végezhetünk el. A távoli munkavégzés ez a módja remekül működik, és még akkor is igen hasznos, ha már futtatunk egy grafikus Linux-felületet. Leginkább akkor vesszük hasznát, ha nélküle a számítógépteremig kellene kutyagolnunk, ami természetesen az épület másik végében található.

Az LTSP beállítása

Ha a saját felületeket is futtatni szeretnétek a kiszolgálón lévő mellett, a CTRL-ALT-F2 (vagy F3, F4, és így tovább) billentyű-kombinációval kapcsoljatok át valamelyik karakteres konzolra, és indítsátok el egy második X-folyamatot, valahogy így:

```
startx /usr/X11R6/bin/xterm -- :1
```

A -- :1 beállítás (figyeljünk a kettős kötőjelre!) egy második grafikus felületet indít el – egy újabb unalmas xterm ablakkal és egy újabb unalmas háttérrel. Innen az ssh-t használhatjuk a kiszolgálóhoz való csatlakozáshoz, és bármilyen tetszőleges ablakkezelőt elindíthatunk. A grafikus felületek között a CTRL+ALT+F7 CTRL+ALT+F8 lomkiszolgálókkal váltogatunk. A beállítás hátrányai között kell megemlítenem, hogy az a szó szoros értelmében nem tekinthető „vékonynak”, és az OpenSSH-adatfolyam a tömörítés mellett is lassúnak tűnhet. Egy X-folyamat futtatásának (az ügyfélgép minél kisebb terhelése mellett) legjobb módja az XDMCP (X Display Manager Protocol, azaz X-megjelenítéskezelő protokoll) használata. Indításához az ügyfélgép Linux-parancssorába egyszerűen a következő sort gépeljétek be:

```
X -query kiszolgalo_neve
```

És csodák csodája: egy grafikus bejelentkezőképernyőt láthatok, éppen olyat, mintha a kiszolgálón futna. Óh, mes amis, mint azt bizonyára sejtitek, ennek az egyszerű receptnek az elkészítéséhez szükség van egy kis előkészületre, még mielőtt a parancsot futtathatnánk – de nagyon egyszerű. Mialatt François újratölti poharaitokat, el is magyarázom. Ahhoz, hogy a kérést küldő gép számára grafikus bejelentkezőképernyő jelenjen meg, a `/etc/X11/xdm/Xaccess` fájlban engedélyezni kell az alábbi sorokat:

```
*                               #bErmelyik gØp
                               #kaphat bejelentkezi
                               #ablakot
*   CHOOSER BROADCAST          #bErmelyik indirekt gØp
                               #kaphat vElaszt t
```

Továbbá szükség van az `xdm` (vagy a `kdm`, vagy a `gdm`) futására, ennek egyik gyors megoldása, ha a kiszolgálót 5-ös futás-szintre kapcsoljuk. Akik közületek grafikus bejelentkező ablakkal indítják a gépet, valószínűleg átugorhatják a következő néhány sort. Ahhoz, hogy 5-ös futási szinten indítsunk szolgáltatásokat, a `/etc/inittab` fájl `initdefault` kapcsolóját 5-ösre kell állítanunk:

```
id:5:initdefault:
```

Ha a gép nem grafikus felülettel indul, a fenti 5 helyett 3-nak kell állnia. Még egy utolsó beállítást kell végrehajtani ebben a `/etc/inittab` fájlban. Nézzük meg a fájl végét, ahol valami ehhez hasonlót kell találnunk:

```
# Az xdm futtatEsa 5- s futEszszinten
# Az xdm gy egy œj k l n szolgEltatEsz lesz
x:5:respawn:/etc/X11/prefdm -nodaemon
```

Jelentkezzünk ki és indítsuk újra az X-kiszolgálót, hogy az új beállítások életbe lépjenek. Ezután a munkaállomásról futtasdátok az `X -query ip_c m` (természetesen a kiszolgáló IP-címe) parancsot. Ha XDM-et futtatok, a dolognak működni kell. Természetesen sokan közületek a KDE-ben lévő `kdm` bejelentkezéskezőt használjátok, és csak egy üres szürke képernyőt láttok egy keresztel a közepén (bár a keresztet mindenfelé mozgatni lehet, ez nem túl érdekes). Ennek oka, hogy a KDM elérése az XDMCP-n keresztül egy további kis trükköt igényel.

A KDE a `kdmrc` fájlt használja. Az én rendszeremen ez a `/etc/kde/kdm` könyvtárban található. Keressétek meg az alábbi sorokat, és győződjétek meg róla, hogy az `[Xdmcp]` rész `Enable` kapcsolója `true`-ra van-e állítva:

```
[Xdmcp]
# Figyeljen-e a KDM az XDMCP kØrØsekre:
Enable=true
```

Mialatt François kihozza a vajas Brie sajtot a bor mellé, hadd szóljak néhány szót a legvékonyabb ügyfélgépekről, a merevlemez nélküli munkaállomásokról. Ezt a megközelítést különböző beállítások támogatják, ezek közül ma egyre fogok összpontosítani. Mivel ez a Linux munkahelyi bevezetésének egy igen fontos eszköze, ennek a kitűnő Linux-konyhának a tulajdonosaként kötelességemnek érzem, hogy más projektek közül

is kiemeljek egy maroknyit, amelyek figyelemre tarthatnak számot. Még záróra előtt megosztok veletek néhányat ezek közül, de most beszéljünk ezeknek a munkaállomásoknak az indításáról.

Az ethernetkártyátok megfelelő meghajtóprogramjával ellátott indítólemezt az Etherboot weboldalon (<http://etherboot.sourceforge.net>) található eszközök segítségével készíthettek. A forrás lefordítása egyszerűen a tar-csomagok kibontásából, az `src` könyvtárra való váltásból és a `make` parancs futtatásából áll. Egy még egyszerűbb módszer is rendelkezésünkre áll a ROM-o-matic.net (<http://rom-o-matic.net>) tagjainak köszönhetően. Ők foglalkoznak egy indító ROM-gyűjtemény karbantartásával, amelyet az Etherboot projekt alapján készítenek. Válasszuk ki a kívánt kiadást (a legfrissebb általában a legjobb), a kártyánk típusát (3c509, tulip stb.) és kattintsunk a **Get ROM** gombra. A letöltött fájl lemezre tudjuk írni:

```
cat eb-5.0.6-yournic.lzdisk > /dev/fd0
```

Voilà, a lemezünk kész! Tegyük be a munkaállomás számítógépbe, és indítsuk újra. A rendszer indítási folyamata tart egy kis szünetet, hogy lehetőséget adjon a helyi vagy hálózatos indítás kiválasztására – a hálózatos az alapértelmezett. A gond csak az, hogy az ügyfélgépnek indítás után nincs mihez csatlakoznia. Ez az a pont, ahol a Linux Terminal Server Project (<http://www.ltsp.org>) szerephez jut. A projekt lényege, hogy a vékony Linux-ügyfél beállítását és használatát a lehető legegyszerűbbé teszi.

Most tegyük félre egy kicsit a munkaállomást, és néhány percig összpontosítsunk a kiszolgálóra. Szükségünk lesz néhány további dologra, kezdve a DHCP-kiszolgálóval (Linux-rendszerünk `dhcp` csomagja), egy TFTP-kiszolgálóra (a legvalószínűbb, hogy `tftp-server` néven találjuk meg a telepítőlemezen), továbbá NFS-kiszolgálón csomagjainak a telepítésére. Mindegyiknek ott kell lennie a telepítő lemezen, úgyhogy nem kell túl messzire mennünk értük.

A TFTP esetén egy bejegyzés jön létre a `/etc/xinet.d` könyvtárban a szolgáltatás számára. Bár a telepítő létrehozta ezt a bejegyzést, alapértelmezésben sajnos le is tiltja. Győződjünk meg arról, hogy a szolgáltatás (`etc/xinet.d/tftp`) tartalmazza-e az alábbi sort:

```
disable = no
```

Indítsunk újra a `xinetd`-t a TFTP-démon működésbe hozásához. Ha még nem tettük meg, ez jó alkalom magunknak az LTSP-csomagok letöltésére. Az oldalon minden csomag tar és gzip formátumban is megtalálható, de előre fordított RPM-csomagokat is letölthetnek a Red Hat, SuSE, Mandrake stb. felhasználói. A Debian használók is megtalálják a maguk előre csomagolt DEB-fájljait. Ha a tar formátumot választjuk, egyszerűen bontsuk ki őket, és minden csomag esetén futtassuk le az `install.sh` parancsállományt. A csomagokról szólva, íme, ezekre lesz szükség a meghatározott sorrendben: `ltsp_core`, `ltsp_kernel`, `ltsp_x_core` és `ltsp_x_fonts`. Van még néhány helyi alkalmazáscsomag, ami szintén szükséges a futtatáshoz, például a Netscape, de ezekkel most nem foglalkozunk. Ez az a pont, ahol a beállítás során kezdtek egy kicsit érdekesebbé válni a dolgok. Három különböző gépre telepítettem fel az LTSP-t, és úgy tapasztaltam, hogy a sorrend igen fontos. Az LTSP beállításához már futó `dhcpd`-re volt szükségem, de a démon elindításához érvényes `/etc/dhcpd.conf` fájljal kellett

rendelkezem. Mivel az autoconfig nem működött, ez a fájl nem volt a gépen, ezért úgy döntöttem, hogy kézzel hozok létre egy saját *dhcpd.conf* fájlt – ez nem is olyan bonyolult. Vessetek egy pillantást az alábbi beállításra! Mintának megfelelő, természetesen mindig szem előtt tartva, hogy a tartomány (és a root-path, valamint a kiszolgáló IP-címe) különbözni fog az enyémtől:

```
subnet 192.168.22.0 netmask 255.255.255.0 {
    option domain-name "yourdomain.dom";
    option root-path
    ↪ "192.168.22.10:/opt/ltsp/i386";
    range dynamic-bootp 192.168.22.128
    ↪ 192.168.22.254;
    default-lease-time 21600;
    max-lease-time 43200;
}
host baroque {
    filename "/lts/vmlinuz-2.4.18-ltsp-1";
    hardware ethernet 00:50:FX:5B:XX:56;
    fixed-address 192.168.22.5;
    option host-name "baroque";
}
```

Vegyétek észre, hogy legalább egy számítógépet létrehoztam. A fájlnev megfelel a legfrissebb LTSP-kiadásnak, de az ethernetkártya eszköz- vagy MAC-címének (amellett, hogy itt csak kitalált érték szerepel) meg kell felelnie az ügyfélgép adatainak. A *dhcpd* a *service dhcpd start* parancsral indítható. Miután DEB-, RPM- vagy tar-csomagjainkat telepítettük, és elindítottuk a különböző szolgáltatásokat, ideje köszönetet mondanunk az LTSP tagjainak, mert a többi munka nagy részét már elvégezték helyettünk. Nekünk már csak a rendelkezésünkre álló előkészítő parancsfájlt kell lefuttatnunk:

```
cd /opt/ltsp/templates
./ltsp_initialize
```

A parancs beírása után figyelmeztetést kapunk, hogy a parancsfájl során fontos rendszerállományok fognak megváltozni, mégpedig a */etc/dhcpd.conf*, */etc/exports* és néhány egyéb fájl (lásd a *képet*).

Mivel az NFS új exportokkal frissült, és a DHCP beállításai is megváltoztak, mindkét demont újra kell indítani:

```
service nfs restart
service dhcpd restart
```

Csaknem készen is vagyunk, mes amis. Másodperceken belül rendelkezni fogunk egy élvonalbeli, mégis szerény, linuxos vékonyügyfél-telepítéssel. Mivel az LTSP minden programja a */opt/ltsp* könyvtárban van, néhány beállítás kedvéért egy kis kirándulást kell tennünk ide. Kezdjük a */opt/ltsp/i386/etc/lts.conf* fájl szerkesztésével. Nézzük az alábbi sort!

```
SERVER = 192.168.22.10
```

Ide annak a gépnek az IP-címét kell beírunk, amelyiket kiszolgálóként használjuk. Ezt az *lts.conf* fájlt érdemes közelebről is megismerni. Ebben lehetőség nyílik bizonyos beállítások megváltoztatására abban az esetben, ha a munkaállomások valamelyike nem működne az alapbeállításokkal. Íme egy beállítás, amit *baroque* nevű munkaállomás számára készítettem (egy

öreg soros egérrel kellett működésre bírnom):

```
XSERVER = vesa
X_MOUSE_PROTOCOL = "Microsoft"
X_MOUSE_DEVICE = "/dev/ttyS0"
X_MOUSE_BUTTONS = 3
LOCAL_APPS = N
SWAPFILE_SIZE = 64m
RUNLEVEL = 5
```

Amikor egyre újabb és újabb munkaállomásokat adunk a rendszerhez (és üzembe helyezzük), ne felejtjük el, hogy ezeket hozzá kell adnunk a */etc/dhcpd.conf* fájlhoz. Tehát a *dhcpd* szolgáltatást nem kell újraindítani a változtatások után. Amikor túlvagyunk ezen a kis kellemetlenségen, tegyük be a hajlékonylemezt a meghajtóba, indítsuk újra a munkaállomást, és néhány másodpercen belül látnunk kell a folyamatot, ahogy a rendszermag-lenyomatfájl a TFTP-n keresztül a munkaállomásra töltődik. Ezután gépindításkor lefutó sorokat láthatjuk, majd egy önműködő X-beállítás követi. Ha az X a folyamatnak ezen a pontján esetleg megáll, a munkaállomás bejegyzését az *lts.conf* fájlban átállíthatjuk 3-as futási szintre. Ekkor a gép indítása után szöveges módba jutunk.

A záróra vésszesen közeleg, mes amis, de megígértem, hogy megemlítek még néhány hasonló projektet. Figyelmetekre lehet érdemes a Solucorp's X terminal eszközkészlet (↪ <http://www.solucorp.qc.ca>), amelyet a Linuxconfról híres *Jacques Gélinas* vezet. Ne hagyjátok ki *Diego Torres Milano* weboldalát se a ↪ <http://pxes.sourceforge.net> címen, ahol a PXES vékonyügyfélcsoomagról szerezhetek további adatokat. Köszönöm, mes amis, hogy Chez Marcellel töltöttétek ezt az estét. Remélem, jó benyomást gyakorolt rátok a „vékony” Linux, és az üzleti életben hasznosítani tudjátok az itt látottakat. Az egyszerűsített felügyeletben rejlő költségmegtakarítás ezt a megoldást tökéletes választássá teszi a mai költségérzékeny világban. Frissítsük a kiszolgálót, és ezzel frissítettünk minden programot; készítsünk biztonsági másolatot a kiszolgálóról, és ezáltal mentettük az összes munkaállomást – mi lehetne ennél egyszerűbb? François, kérlek, utoljára még töltsd tele vendégeink poharát. Vizontlátásra a következő hónapig! A votre santé! Bon appétit!

Linux Journal 2002. november, 103. szám

Marcel Gagné

Mississaguában, Ontario államban él. Ő a szerzője a Kiskapu kiadásában szeptemberben megjelent Linux-rendszerfelügyelet (ISBN 963-9301-40) című könyvnek (jelenleg is egy könyvön dolgozik). A mggagne@salmar.com címen érhető el.

Kapcsolódó címek

Etherboot ↪ <http://etherboot.sourceforge.net>
 Linux Terminal Server Project ↪ <http://www.ltsp.org>
 Linux X Terminal Toolkit ↪ <http://www.solucorp.qc.ca>
 Marcel's Wine Page
 ↪ <http://www.marcelgagne.com/wine.html>
 PXES Linux Thin Client ↪ <http://pxes.sourceforge.net>
 ROM-o-matic ↪ <http://rom-o-matic.net>